

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravnishtvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. Prvo zborovanje „Zaveze“ itd. — Nekoliko črtic iz domače vzgoje v prostih Slovencih. — Čmerlji. — Pedagogiški razgled. — Iz Zaveze slov. učit. društev. — Dopisi. — Razne stvari. — Natečaji.

Prvo zborovanje „Zaveze“ slov. učiteljskih društev v Ljubljani, dné 22. in 23. aprila 1889.

(Dalje.)

Gospod Kristislav Bogatec, učitelj v Riemanjih poroča o prihodnjem glasilu društvene „Zaveze“, in priporoča kot tako glasilo v Mariboru izhajajoči strokovni list „Popotnik“. Ta list zavzemal je pravo stališče napram Lichtenstein-ovemu šolskemu predlogu, je napredujočega duha, na zdravi podlagi uredovan in bode slovensko učiteljstvo gotovo dobro podpiral v duševnih in gmotnih vprašanjih. Da pa bode le jedno glasilo „Zaveze“ slovenskih učiteljskih društev, to je „Popotnik“, naj preneha izhajati „Učiteljski Tovariš“. Malo je slovenskih listov, kateri bi branili stališče učiteljev, zato jim treba posebnega lista za njihovo stanovsko obrambo, zato je neobhodno potrebno, da ima „Zaveza“ svoje lastno glasilo, zato predlaga, naj postane „Popotnik“, izhajajoč v Mariboru, organ zaveze slovenskih učiteljskih društev, naj odslej izhaja po trikrat na mesec in, če je mogoče, naj preneha izhajati „Učiteljski Tovariš“.

Vodja in deželni šolski svetnik gosp. Andrej Praprotnik izjavi, da je zaradi sloge pripravljen, takoj odložiti uredništvo „Učiteljskega Tovariša“, a kaj pa poreče založnik, tega pa on tukaj ne more določevati.

Gosp. Grebenec izjavi, naj bode „Popotnik“ „Zavezni“ list, a zaradi tega pa ni treba, da preneha „Učiteljski Tovariš“. Važnejše stvari naj se prijavljajo v „Popotniku“ kot društvenem glasilu, druge pa v obeh učiteljskih strokovnih listih.

Gosp. Romih misli, da bi se določitev o društvenem glasilu prepustila odboru, kateri naj skrbi za to, da določi najpripravnejši list.

Gosp. Vodopivec predlaga, da še le o novem letu gre razgovarjati se kateri list naj bi imel biti glasilo in kateri naj bi nehal, v kolikor namreč more o tem odločevati zbor „Zaveze“.

Učitelj Čencič meni, da „Učiteljski Tovariš“, ki je bil zmerom zvest narodnim načelom, pač ne zasluži, da bi po več nego 25-letnem delovanju bil danes pokopan po „Zavezi“ slovenskih učiteljskih društev.

Učitelj Skalovnik pravi, kar je bilo, je bilo, danes je treba skrbeti za prihodnost in odločiti se, bode-li glasilo „Popotnik“ ali „Učiteljski Tovariš“

ali se oba lista združita. Kar je veljalo pred 80 leti začetkom devetnajstega stoletja, to pač danes več veljati ne more. (Občno odobravanje Živio! Živio!) Danes je treba popolnem natanko določiti, kateri list bode glasilo „Zaveze“, kako tendenco naj zastopa list, in tu se je treba v prvi vrsti ozirati le na doslej izišle liste, nikakor pa ne na osebe, ki so njihovi uredniki.

Gosp. Romih gorko priporoča, naj se izvoli „Popotnik“ za društveno glasilo.

Učitelj gosp. Fran Praprotnik (Štajersko) misli, naj bi se o tej zadevi pogovorili v prijaznosti in naj bi se odložilo do prihodnjega zborovanja, kateri list se določi kot glasilo „Zaveze“.

Učitelj g. Gabršček (z Goriškega) reče, da se bode program prihodnjemu glasilu „Zaveze“ določil še le jutri, ko bode on stavil v občnem zboru svoje predloge in se bodo isti v javnosti razglasili.

Pri glasovanju vsprejme se nasvet, da ima biti „Popotnik“ društveno glasilo „Zaveze“.

Kar se tiče letnine, predlaga g. Ribnikar, naj bi ostala stara.

Gosp. Gabršček (iz Krškega) izjavlja, da bi „Pedagogično društvo“ nikakor ne zmagovalo za vse ude pristopnine za „Zavezo“, kajti v prvi vrsti je „Pedag. društvu“ smoter literarno delovanje in zato mu treba v prvi vrsti denarnih močij, katere z mnogim trudom skupe spravlja. Nekoliko pa bode „Pedag. društvo“ prav rado odrajtovalo za namene „Zaveze učiteljskih društev“, kakor je to običajno pri „Pedagogičnih društvih“ na Hrvaškem.

Gospod Nerat nasvetuje, naj bi ostalo pri letnini, kakor je bilo sedaj, na kar se vsprejme predlog, da se določitev letnine prepusti novo izvoljenemu odboru in se potem, ko se je določil glavni skupščini dnevni red, sklene zborovanje, ko je trajalo 3 ure. Zvečer so se zabavali učitelji pri igrah vojaške godbe in izbornem petju čitalniških pevcev.

Glavni zbor dne 23. aprila.

V čitalniški dvorani zbralo se je ob 10. uri dopoldne nad 100 učiteljev in tudi nekaj učiteljic k glavnemu zborovanju „Zaveze“ slovenskih učiteljev. Predsedoval je podpredsednik gosp. Razinger; kot vladni zastopnik bil je navzočen deželni in magistratni svetnik gosp. Zamida; kot gostje župan gosp. Grasselli, deželni odbornik dr. Vošnjak in več profesorjev srednjih šol. Podpredsednik gosp. Razinger pozdravi zborovalce in naznani, da so zborovanje počastili s svojo navzočnostjo gospodje: župan Grasselli in dr. Vošnjak, ud deželnega šolskega sveta kranjskega. (Živio! Slava!)

Župan Grasselli pozdravi zborovalce v imenu ljubljanskega stolnega mesta, narodnega središča slovenskega naroda. Čestita potem zastopnikom učiteljskih društev, da so si vstvarili nov organ za svoj smoter „Zavezo slovenskih učiteljskih društev“, po katerem je upati, da bodo združeni dospeli do zaželjenega uspeha, kar posamičnim društvom ni bilo mogoče, ravna se po geslu presvitlega našega cesarja: „Viribus unitis!“ (Dobro, dobro!) Težka bode naloga društvu, posebno za slovenske učitelje, katerih je razmerno dosti manj ko drugih, a navdušeno delovanje mu je poroštvo, da bode tudi smoter „Zaveze

slovenskih učiteljskih društev" vspel do pravega smotra. Zato čestita društvu, želi mu vso srečo in božji blagoslov. (Dobro! Slava!)

Deželni odbornik dr. Vošnjak presrečno pozdravlja današnje zborovanje. Jako ga je oveselilo, da se je za prvo zborovanje tega društva izbrala Ljubljana. (Živio!) Slovenci na Kranjskem, hvala Bogu, sicer ne čutijo več istega pritiska, kakor Slovenci sosednih dežel, kajti deželni odbor, deželni šolski sovět, ki se ima v prvi vrsti baviti s šolstvom, je v večini naroden in narodni udje teh zastopov storé vse, kar je v prid narodnemu šolstvu. Težje je stališče narodnih učiteljev tam, kjer so ti označeni zastopi v nasprotnih rokah. A ker je slovensko učiteljstvo v ogromni večini značajno in narodno, vrši tudi tam svojo težavno nalogo in ni dvomiti, da bodo njega nauki prešinili vse slovensko prebivalstvo in da se boše tudi v sosednjih slovenskih deželah obrnilo na bolje. Učiteljski stan je gotovo jeden najvažnejših stanov v narodu, posebno pa v sedanjem stoletju, v katerem je in mora biti pouk vsakemu članu naroda pristopen ter ni več omejen le na boljše stanove kakor do še nedavno potekle dobe. Zato pa tudi zahtevamo od učiteljev, da so zvesti sinovi svojega naroda in da nam vzgajajo deco v narodnem duhu. Gotovo je, da gmotno stanje učiteljev še ni tako, kakor bi ga vsak prijatelj učiteljskega stanu želel, a kakor se je na Kranjskem že nekaj storilo, upati je, da se vslisijo opravičene prošnje, kajti kdor trka temu se odpre. Z veseljem opazujemo, da se slovenski narod zlasti tudi kmetsko ljudstvo jako zanima za šolstvo in za napredek šolstva, da povsod zahtevajo kmetovalci sami novih šol in da velike žrtve doprinašajo za nova šolska poslopja. To je znamenje, da je v najširše kroge prodrlo spoznanje, kolike važnosti je pouk in da smo dospeli do tega, zasluga je našega narodnega učiteljstva. (Dobro, dobro!) Narodno učiteljstvo bodi povsod in zmirom vzor rodoljubja in naj vceplja naši mladini v sree, da so sinovi in hčerke slovenske in slovanske matere. (Burno odobravanje.) In če bodo imeli to pred očmi, potem bodo delovali na blagor svojemu slovenskemu narodu, zato kliče govornik: „Bog živi slovensko narodno učiteljstvo!“ (Živio-, Slavaklici. Burno odobravanje, ploskanje.)

Potem je predaval gosp. profesor Lavtar o „reformi računstva“. Jako zanimivo predavanje trajalo je skoro poldrugo uro in je izvabilo mej predavanjem in h koncu občno odobravanje slušateljev.

Glavne točke iz prof. Lavtar-jevega govora o „reformi računstva“ na kratko izražene so :

1. Metoda pri pouku izvira iz predmetovega bistva. Prirodopisje opisuje razne živali, rastline itd., da seznaní učence s temi telesi; oblikoslovje kaže učencem podobe na telesih natančneje kot prirodopisje, prezira lastnosti tvarine in skuša, da si učenci samo prostorno podobo mislijo; prirodoslovje opazuje prikazni, t. j. spremembe na telesih, in izvaja iz opazovanega natorne zakone; računstvo je pa premisel, je poslopje sestavljeno iz **misli**, katere jedna v drugo segajo, jedna drugo podpirajo, tako podpirajo, da je sledeča nemogoča, če manjka kaka prejšnja.

2. Vsak nauk začčenja se s poočitovanjem. Kako se ima poočitovati, izvira iz predmetovega bistva. Pri prirodopisju, pri prirodoslovju in oblikoslovju se mora ono gledati, s čemur hočemo učenca seznaniti, samo

da se pri prirodoslovju še sklepa iz opazovanega na naradni zakon, in pri oblikoslovju pa iz materialnega telesa prehaja na abstraktno prostorno podobo. Pri računstvu se pa gleda, da postane razmotanje zvezanih misli mogoče; ko se je pa to doseglo, je telesno gledanje postalo nepotrebno. Ker so pa hoteli merodajni pedagogi računstvo v istem smislu poočitovati, kakor prirodopisje, zabredli so na napačno pot. Številne podobe, katere so stari le vstvarili da se število po podobi hitro spozna, kakor ga zdaj spoznamo iz števil, so jim postale vir za vse računstvo. Te podobe razstavljajo in na razstavljalnih podobah učé učence seštevati (?), odštevati (?), množiti, meriti in deliti vse ob jednem. Pri tem se pa ne vprašajo, ali so s tem postavili ono osnovo, iz katere se razmotavajo zvezane misli, jedna za drugo kakor izvirajo jedna iz druge. Komu pridejo številne podobe na um, ako hoče seštevati, odštevati itd. Ne nam, še manj pa otroku. Otroku torej ne podamo one naslombe, s katero potem sam samostojno postopa dalje. Učitelj mora torej vprašanje za vprašanjem staviti, toraj one misli, katere podaja učencem, v vprašanje polagati, ter navadi na ta način učenca, da prepušča učitelju razmotavanje onih misli, katere ne izvirajo iz bistva računstva. Kako si prof. Lavtar poočitovanje pri računstvu misli, o tem je natančneje pisal v „Popotniku“ „Učit. Tovarišu“ itd. O tem torej ni obširneje govoril, pokazal je samo na metričnem računiu tu pa tam, kako bi se dalo marsikaj vspešno poočitovati.

Številne podobe in iz njih izvirajoče vsestransko obravnavanje števil so le ovira naravnemu razvoju, zato pa učí vsak učitelj po svoje, kakor se mi navadno reče. V nobenem predmetu se pa tako lahko kaj ne prezre, kakor v računstvu; zato pa pri takem samovoljnem postopanju, katero pretirga vezi med posameznimi učitelji, postanejo praznine, katere se s časom tako naberejo, da je ob vso samostojnost učenčevo.

Če pa učenec zna šteti, zna kmalo tudi dalje šteti, toraj seštevati, zna kmalo tudi nazaj šteti, toraj odštevati, zna kmalo množiti itd. Ko sem ga učil reči šteti, t. j. množino v vrsto prestavljati, dal sem mu naslombo, s katero more sam brez učitelja dalje.*)

3. V računnicah ni nobenega reda z ozirom na imenasta števila. Ne smemo misliti, da se otroci že doma seznanijo z merami, uteži itd. Treba jih je v šoli zaporedoma in mnogokrat pokazati. Dvoimenasta števila naletimo tu pa tam v vporabnih nalogah, ne da bi bili učenca pripravljali na čisto računanje s takimi števili. Z imenastimi števili treba je od prve stopnje že sistematično računati, ter to računanje ni tako lahko za otroka, kakor se misli. Tako sistematično računanje je pa tudi opravičeno, ker mnogoštevilčno število ni nič drugega, kakor mnogoimenasto, samo, da so imena jedinica, desetica, itd. bolj abstraktna, kakor imena meter, decimeter, itd.

4. Tudi v tvarino za uporabne naloge na spodnji in srednji stopinji je treba spraviti red, da vstavimo vzorne kroge, po katerih

*) Zanimiva je skušnja, katero je te dni po veliki noči gospod Gabrijel Majeen, ki po Lavtarjevi metodi učí, naredil z nekim učencem. Brat, ki je že eno leto v šolo hodil, pripelje mlajšega in pove, da tudi ta že zna do 100 računati. „Kako je to mogoče“, vpraša ga učitelj? „Jaz sem ga učil.“ In fant je v resnici znal števila 2, 3, 4 vsakemu številu prištevati. Ali bi se bilo to doseglo pri pouku na številnih podobah?

se more otrok samostojno premikati. Kdor se s tem hoče natančneje seznaniti, naj vzame v roke „Specielle Methodik“, katero je spisal profesor Lavtar in založil Bamberg v Ljubljani.

5. V računskih je sploh treba, da se uredi tvarina po računskih zakonih, ker potem se more ono, česar učenci še niso popolnoma zmožni, redno ponavljati. Polovičarstvo delo pri računstvu ne velja nič, zato je premišljeno ponavljanje jako važno.

6. Nekaterih pojmov otroci ne razumev eni uri, treba je časa, da jih preberejo. Zato n. pr. nemški pedagogi seznanjujejo otroke z navadnimi ulomki skoz tri leta, preden preidejo na vsestransko računanje z njimi. Skušnja uči, da je to popolnoma opravičeno, in da je torej dobro, ako računanje z ulomki prestavimo na višjo stopnjo.

7. Sploh je pa srednja stopnja preobložena. Če so otroci tudi razumeli učitelja, časa mu manjka, da bi jih v razumljeni tvarini popolnoma gladko za zmerom izuril. Treba je torej skrbeti, da učni načrti nekoliko tvarine prelože na višjo stopnjo, če hočemo vzgojati izurjene računarje.

Podpredsednik g. Razingar izrekel je g. profesorju Lavtarju na izvrstnem predavanju zahvalo zborovalcev. — Zbor z živioklici pritrdi.

(Konec sledi.)

Nekoliko črtic iz domače vzgoje v prostih Slovencih.

(Predaval v celjskem učiteljskem društvu 7. marcija t. l.)

Ivan Stukelj.

(Dalje.)

Kdor le nekoliko pozna obiteljske razmere našega naroda, temu se ne bode smelo zdelo, ako trdim, da so prve črte značaju globoko vdolbljene v naši deci stopivši prvokrat čez šolski prag. Novo življenje se ji je res nekoliko odprlo; kajti sedaj pride v večo družbo, pride pod avtoriteto novega poveljnika v gospodski suknji, g. učitelja. Kje se je navadila teh družbinskih razmerij? Slov. otrok se družabnemu življenju privadja v jako svobodnem kretanju z nedoraslimi in doraslimi ljudmi ter v občevanju z naravo, najboljšo človeško prijateljico. Tako se mu značaj krepi v zorni mladosti. Blagi Fröbl je dal Nemcem otroške vrte, kjer naj bi se otroci v nježni dobi spoznavali mej seboj, vadili se družabnega življenja, ter si pridobivali značaj. Slovenci smo teh zavodov do sedaj pogrešali. A oni značaj, lasten vsem Slovanom, da ljubijo veselo družino, petje in godbo, je pripomogel, da jih na kmetih še lahko pogrešamo. Glejte izba slov. kmeta, zlasti zapeček, je nekako otroško zabavišče po zimi, poleti pa vaška ledina. Dá, zapeček ali peč, to je prvo torišče otroškega duševnega in telesnega delovanja v družbi. Tu se zbirajo otroci sosednih hiš, da se moraš čuditi, da se ne podere peč, akoravno je močno zidana, kakor egiptovska piramida. V njihovi bližini pa je ded, babica ali kateri drugi odrasli, ki se včasih spuščajo v njihovo igro ali pa vsaj mirijo nemirne duhove, kaznujejo, da se mora ta ali oni revolucionar spraviti s peči, ali tuji nepokojnejš mora celó zapustiti hišo. To je družabno življenje v „miniaturi“. V tej republici otrok lahko zapoveduje kot predsednik, zavzema častnejše mesto, ali se pa mora

vklanjati zrelejšim in spretnejšim buticam, pokorjevati se za svoje napake in zlobe itd. V družbi svojih vrstnikov vstvarja se mu prvi svet. Tukaj vživa vzajemno veselje in žalost. Početno domišljijo vzbujajo mu povesti njegove ljube stare mamice ali očeta ali drugega njegovih svojecev. Razni koti, male jamice na peči ali v izbi, vse, vse ima svoje ime. Zdaj je to bližnje mesto, trg, vas ali drugo selo, drugokrat jih preobrbe v hiše, hleve, travnike, gozde itd. Dostikrat se moraš čuditi nezreleu zaslišavši popolnoma ptuja imena: Trst, Amerika i. dr. Njegovo duševno obzorje se širi in širi. — Karakterističen je v resnici slov. zapeček; saj je v prislovciah: „Revež, kakó bode živel, otrók ima za jedno peč.“ Slov. kmečka mati veruje, da mora vsak otrok raz peč pasti, prej ali slej. — Igrače izumi in poišče si kmalu otrok sam. Koruzni storži, smrekovi češarki so mu živinica itd. Včasih le izmojstri mu oče, ali starejši bratec ali sestrica igračo, dostikrat prav lično. Redkokedaj se kupi igrača za denar. Otrok se zgodaj uči, s svojo močjo si pridobivati.

Sedaj bi imel opisavati živo življenje otrok na igrišču, ledini, paši; toda pero je preokorno. Kako se spaja in vrsti tu žalost in veselje, sklepa vzajemno prijateljstvo do smrti, kako se širi krog duševnega življenja, lahko se sam spominjaš iz svojih zlatih dnij, ali pa če boreš one znane divne pesni S. Gregorčiča, ki ti z nevpopgljivo močjo vzbude presilno hrepenenje po milih preteklih časih pastirčevanja. Ako ti pri čitanju solza prirosi na oko, ne sramuj se je — ti spomini so je vredni.

O nevarnostih, ki preté pri tem nerazdruženem življenju, morda o priliki kjer še biva ona neprisiljena družnost in neolizana ljubezen med sosedi v prostih Slovencih, ničijo se skoro vse te nevarnosti. Ako tuj otrok kaj zakrivi, zapreti mu pošten sosed, ga zatoži starišem, duhovnemu pastirju, učitelju. A pri veliki zlobnosti mora hudobnež od vrlega soseda telesno čutiti za svojo krivico, v vzgled in strašilo njegovim tovarišem. Javni zločest naj čuti javno kazen! Stariši zločesta potem sami še nekoliko kaznujejo in pohvalijo soseda, da je prav storil, ter ga prosijo v takih slučajih biti vselej oster sodnik. Tako se otroku vcepi zgodaj strah pred tuje, železno pravico. Tej lepej navadi med složnimi sosedi se imamo zahvaljevati, da marsikateri poglavec krene na premi pot. Žal, da ravno zaradi porednih otrok dandanes navstane dostikrat med sosedi strastno sovraštvo. Kako lepo nalogo bi v tem oziru izpolnjevali botri, katerim celó cerkev naklada dolžnost, nadzorovati zanemarjeno mladež. Kako malo je v zdanjih šasih takih energičnih môž, ki bi bili pravi „ephori“ špartanski neizkušeni mladini.

V slov. obitelji skuša otrok zgodaj bedo in revo, ter se zaradi tega še bolj in z večo ljubeznijo sklepa svojih ljudij. Kolikor more doumevati, znan mu je kmalo položaj dragih svojecev. Dobro vé, kako stiskajo vbogo družino visoki davki in dolgovi. Kedaj mora vbogi oče za družino denar šteti, zapomni si kmalo v bistri glavici. Kakor električen tok pretaka se po obitelji vzajemno žalost in veselje. Čul sem iz nedolžnih ustec komaj sedemletnega dečka rekšega: „Ne vem, kako je to, da nam gre tako slabo, saj vendar tudi jaz kakošen krajcar zaslužim in ga očetu dam.“ O poletnem času je namreč pri gospodi v trgu prodajal košarice jagod ter skupil nekaj krajcarjev. Sirota, s temi krajcarji je hotel celi družini saj nekoliko pomagati.

Ravno siromaštvo je, ki ojekleneva značaj slov. otroku, da zadobiva kmalo resne misli. Zato razposajenosti, prave razposajenosti, ne najdeš kmalo v slov. deci, ako se še tako razveseljuje. Deček ima prav zgodaj življenja resnobo v sebi, kako bi se sicer upal marsikateri iz borne kočice podati brez vseh pomočkov svojecev v tuje mesto studirat. Kako jeklen značaj je to, ki se ne nahaja pri vsakem narodu. Primerjaj le našega malega dijaka s tovarišem njegovim drugonarodnjikom. Ta je vesel in razposajen kakor teliček, ki je prišel prvič na pašo, oni pa resen in premišljen, ki bi mogel celo kopo takih razposajenčkov krotiti. Ni se toraj čuditi, da slov. dijak kmalo dobi službo kot „instructor“ in pozneje v velikih šolah kot „hofmeister.“ Navzlic vsej neokretnosti, kojo mu po krivici prisojajo, kmalo je doma povsod, kar lahko spoznamo iz životopisov najodličnejših mož našega naroda.

„Nichts ist erhabener als die Natur und das Sittengesetz im Herzen des Menschen“ pravi Kant. Srečna je v tem oziru vsaka kmečka deca posebno pa še slovenska, ker ima jako veliko svobodo. Narava je kmalo slov. otroku najboljša prijateljica o prvem delovanju duševnega življenja. Občujoč vedno s narodo mu njegov zdraví um hitro vstvarja pomisel (Vorstellung) za pomisljivo. Te pa so pri otroku, kakor je vsakemu učitelju znano pravi „chaos“ v duševnem obzorju. A vendar pri slov. otroku se brzo vse lepo uvršča; kajti malo torišče njegovo v naravi spozna do cela in v svojem mišljenju hitro dobiva skupišča (Anhaltungspunkte), okoli katerih se vrtil njegova duševno delovanje. Zato mora tudi izginjevati razposajenost in ona neiznosna iztakljivost, ki je v navadi pri otrocih, ki imajo premalo svobode, skoro bi rekel, ki še svobodno misliti ne smejo. Tak otrok vse pretakne in preobrne, a njegov duh ne ulovi niti jedne pomisli v predmetih. Meščanski otrok se posmehuje slov. kmečkemu otroku opazujočemu v mestu kako novo stvar. Kaj bi se mu tudi ne? Saj kar zija, ter okoli sebe ne vidi nič, ne sliši nič, meščanski poglavček kar meni, da bode kmečki tepec opozovano stvar požrl. A glava kmečkega otroka v tem trenutju deluje, vse pomisli o tej novej stvari ureja okoli svojih trdnih skupišč in ako je le že kedaj o tej stvari čul, sedaj ima popoln pojem o njej. Dočim se moramo naveličati odgovarjati bedastim vprašanjem in sračejj blebetavosti otroka meščana, vedoči, da smo v zrak govorili.

V vedni dotiki z naravo spoznava najjednostavnejše zakone o naravi. Šola pospešuje in širi mu znanje o njej. Strahovite elementarne sile in milodejni vplivi narave učé ga sovezja in zavisnosti od najvišjega bitja, Boga, priganjajo ga k nravnosti. Nравstveni zakoni, koje mu krščanska domača in šolska odgoja vglablja v srce in dušo, spremljajo ga potem vse življenje.

Dečku in deklici se v njunem okolišču vtrdi toliko značaj, da mu je treba v rodbini le malokdaj odmerjati kazni in plačila. Navzlic temu, da je vzgoja pri obeh roditeljih, jedinstveno je vendar-le. Mati zapazivša otroka v napaki, kaznuje ga sama, nikar da bi pripuščala kaznitev soprogu. Tako sta v hiši dve avtoriteti, oče in mati. Kadar pa otrok odrašča, seveda je treba očetove trdne volje in roke, da pokarja spačenost v vzgoji. V srednji otroški dobi povlasti se več ali manj oče sina, mati pa hčero. Mati skrbi za deklico, oskrbuje s potrebnim, uči jo domačega dela. Isto tako ravna oče z dečakom. Sploh se mora reči, da se spola v Slovencih kmalo ločita, deček dobi kmalo moško vedenje in

deklica se ne navzame navzlic veliki telesni krepkosti nikdar moškega, ali celo razposajenega vedenja, kakor se to dostikrat opaža v Nemcih. Prve dni še pelja bratec svojo sestrico v šolo, a pozneje jo vže zapušča, kakor bi se je sramoval, da-si je doma zelo ljubeznjiv ž njo.

Očetova volja velja še dolgo, dolgo pri odraslem mladeniču. Trd je še v poznejših letih kakor skala, ter se ne dá omečiti ne z besedo, ne s prilizovanjem, ne z jokom. Značaj takih očetov vidimo v izvrstnih pripovedih naših pisateljev. Glejte starega Štibernika v Jurčič-evem „Tihotapeu.“ Krotil je z oostrostjo svojego sina in speljal bi ga bil na pravi pot, ako bi zlega sina ne zmotile s preveliko silo druge okoliščine. (Dalje prih.)

Čmerlji.

(Črtice iz njihovega žitljenja.)

(Konec.)

Na južni strani Pohorja pravi narod, da čmerlji hitro popijejo strd iz satovja, če slišijo grmeti, ker se bojé, da pride sodni dan. Kaj vtegne biti povod narodovi tej izjavi? Kadar se namreč pripravlja hudo vreme in med hudim vremenom čmerlji ne hodijo na pašo, nego popravljajo doma poškodovano satovje in delajo nove stanice. Za to pa potrebujejo mnogo voska. A vosek izločevajo žleze voščenice (znotraj na trebušni strani zadkovih obročkov) le takrat, ako se je živalica poprej medu napila. Da dobé tedaj potrebnega materijala (voska) za svoje zgradbe, srkajo pred in med neugodnim vremenom nabrano strd ter jo — popijó.

Med takšne sovražnike čmerljev, ki pritihotapijo v čmerljsko naselbino ter se tu živé od nabrane strdi in cvetnega prahu ali žro mlado zalego, štejemo muhe (Volucella), molje (Aphonia), kebre in čmerlje ujede (Psithyrus). Eden najhujših je ličinka molja Aphonia Colonella. Ako se posreči sovražniku, da položi nekaj jajčec na satovje, je naselbina navadno uničena, kajti še prej ko zasledé vbogi čmerlji nenasitne črve, uničili in požrli so jim že večino nežnih otročičkov. Čmerljska naselbina s tem ljutim sovražnikom je prizor premage in poraza.

Čmerlji ujadi (rod Psithyrus) so tako podobni pravim čmerljem, da jih spozna le bistro oko strokovnjaka. Postava, velikost, barva, dlake, sploh vse očitvidne lastnosti so kakor pri pravih čmerljih. A ločijo se od pravih, razen s tem, da popolnoma drugače živé, in da nimajo delalcev, še po teh-le lastnostih: a) samice: 1. zadek je na koncu močno navzdol pripognen (pri pravih čmerljih raven), 2. na koncu zadka se nahajata na spodnji strani dva vzvišena roba, ki se proti osti drug drugemu bližata, 3. zadnje noge pogrešajo nosilea, namreč jerbaščeka in krtačice; golence je na istem mestu vzvišeno, kocinasto in temno (ne vrto, golo in bliščeče). 4. po hrbtu so gole in se leskečejo, dočim so samice pravih čmerljev kosmate in se njih hrbet ne blišči. Po teh štirih znakih se samica (ujeda) lahko spozna. b) sameci: Ti pa imajo 1. primeroma kratke glave, 2. na čeljustih stojé spodaj posamne dlake (pri pravih čmerljih v šopkih), 3. tipalnični členki niso lokasti, nego ravni, 4. bič na tipalnicah je odebeljen, 5. goleno na zadnjih nogah je na vnanji strani vzvišeno, zrnato in kocinasto. 6. krpe na spolilu so kožaste in svetle, pri pravih čmerljih rožene in črne.

Dočim ustanovi pomladi vsaka matica pravih čmerljev naselbino, kjer s svojimi otroci živi, strd in evetni prah nabira, prikrade se samica ujeda na tihoma v tako naselbino, biva tam, pije in žre strd in evetni prah ki so ga nabrali matica in delalci in polaga svoja kukuvičina jajca na satovje gospodarjev. Ličinke, ki izlezejo iz jajčec, se hranijo z živežem, ki so ga pripravili in dali čmerlji svoji zalegi. Mogoče, da celo zalego samo napadajo. Dotična opazovanja so pokazala, da se čmerljske družbine, pri katerih so se naselile čmerljice ujede in odložile jajčeca, le malo množijo ali pa popolnoma onemorejo. To tudi ne more biti drugače. Če kukavice zalege tudi ne žro, jo vendar spodjedajo.

Kako pač čmerljice ujede najdejo gnjezda pravih čmerljev? Pri zasledovanju naselbin vodi jih brez dvojbe njih dober voh. Ko se prebudé iz zimskega spanja, — navadno nekoliko pozneje kakor matice pravih čmerljev — letajo nizko nad zemljo ter preiskujejo suho travo, mah, listje, krtove in mišje luknje, da zasledijo ugajoče jim čmerljsko gnjezdo. Ako ga najdejo in če ni v njem že druga čmerljica ujeda, udomačijo se v njem, da-si se posestnica (posestniki) brani tujca. Matica sama se navadno ne more vbrani prisiljenke, tudi take družine jo niso v stanu odpraviti, ki so še maloštevilne, napodé pa jo močne naselbine.

Čmrliji ujedi nimajo delalcev, le samice in samee. Nabirajo umazanci tudi nič, živé se od tega, kar so si z velikim trudom nabrali in nanosili domov pravi posestniki naselbine. Le sprva hodijo samice tudi na pašo, a ne, da bi kaj domu prinesle. Da se tedaj čmrliji takih gostov branijo, je umevno, škoda, da navadno brez vspeha.

Stotero in več zanimivih slučajev iz življenja prekoristnih kožokrileev pravih in ujednih čmerljev dalo bi se še navesti, a to pustim, ker bi drugače prekoračil meje, ki so v „Pop.“ odmerjene tem črticam. Ne morem pa drugače, da opozorim čestite bralce „Pop.“ na dvoje dotičnih del našega rojaka g. dra. Hoffer-ja, prof. na višji realki v Gradcu. Prva knjiga: „Die Hummeln Steiermarks. Lebensgeschichte und Beschreibung derselben. Graz 1882 und 1883. Leuschner & Lubensky“, druga knjiga: „Die Schmarotzerhummeln Seiermarks. Lebensgeschichte und Beschreibung derselben, Graz 1889. Verlag des naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark“. V prvi knjigi, katera obseza 92, + 98 strani ter jeden litografičen in 5 kromografičnih listov, popiše učeni gospod profesor v zelo lepi in mični, a priprosti besedi čmerlje in njihovo življenje v obče, potem pa 26 samostalnih vrst in nekaj sovrst teh zanimivih kožokrileev, katere je sam opazoval po raznih krajih Štajerskega in sosednih kronovin. Orisi in popisi so tako mikavni in lepi, da strokovnjaka in nestrokovnjaka jednako zanimajo. Kako krasne in naravne so slike, kaže pilepljena podoba. Sploh še dosedaj ni nobeden učenjak s tako strokovnjaško natančnostjo in v tako lepi obliki popisal naših brenčeljev. Kar sem povedal pohvalnega o prvi knjigi, velja v isti meri tudi o drugi. Ta ima 80 strani in jeden kromografičen list. Kakor slika učenjak v prvem delu prave čmerlje, tako riše v drugem čmerlje ujede, katerih popiše zavsema 6 vrst, razpravo pa razsvetluje s 15 barvanimi podo-

bami. Čmerlji ujeti so bili še mnogo manje znani od pravih čmerljev, g. dr. Hoffer je prvi, ki jih je natanko opazoval ter obširno popisal. Kdor tedaj želi čitati prezanimivih prirodopisnih razprav, naj si omisli imenovani dve dr. Hoffer jevi knjigi, prepričan sem, da jih bo bral s takim veseljem in iz roke dal s tako zadovoljnostjo, kakor jaz. Kar še dr. Hoffer-jeva dela čisto posebno odlikuje, je to, da se uči čitatelj, kako se mora opozovati narava. In ni to dovolj važno za učitelja? Knjigi, ki se dobite pri pisatelju samem in tudi pri Leuschner in Lubensky-ju v Građeu, naj bi se zlasti še v šolske in okrajne bukvarne postavile.

J. Koprivnik.

Pedagogiški razgled.

Ljudsko šolstvo v Srbiji. Za duševni razvoj vsakega naroda so velike važnosti šole. Več šol če ima narod in bolje če jih obiskuje, tem izobraženejši je. Zaradi tega je treba, če hočemo spoznati osvetlo kakega naroda, da se natančneje seznanimo s šolstvom njegovim.

V Srbiji bile so šole že pred Karadjordjevićevo ustajo, toda bile so redke in niso imele določenega mesta. Kdor je hotel se naučiti čitati in pisati, zlasti postati kaludjer ali pop, učil se je v kakem samostanu pri kaludjeru ali popu. Sem ter tja se je pojavil kak učitelj, h kateremu so hodili otroci iz okolice včasih jako daleč, da jih uči in so mu plačevali za trud.

Take učitelje nazivali so magistre. Taki selski učitelji pa niso ostajali na jednom mestu. Večkrat so se selili iz jednega kraja v drugega. Stalneji so bili učitelji v mestih, kjer so se imenovali „daskali“. Malo jih je tedaj znalo dobro čitati v Srbiji. Kdor je umel dobro čitati duhovne knjige, postal je lahko ne le pop, kaludjer (redovnik) temveč celo arhimandrit ali vladika.

Ko je bila Srbija v prvej polovici minulega stoletja pod Avstrijo se je narod jako zanimal za vzboljšanje šolstva. Leta 1731. je sklenil zbor v Belemgradu, da se po vseh mestih osnujejo šole, kar seveda se je le deloma izvršilo. Leta 1733. se je bila osnovala „Velika šola v Belemgradu“, na katerej so predavali učitelji iz Kijeva. V Požarevcu se je bila osnovala bogoslovnica. Vse tedaj osnovane šole so izginile, ko je dežela zopet prišla pod turško vlado.

Pod Karadjordjevičem se je tudi bilo osnovalo več šol, ki so vse propale ob ustanku 1804. Potem se je šolstvo začelo razvijati še le po 1815. letu, ko je dežela zopet svobodneja postala.

Leta 1820. je bilo okolu 20 osnovnih šol. Leta 1836. je pa bilo v Srbiji 744.686 prebivalcev, 61 šol, 2511 učencev, torej je bilo na 12.000 prebivalcev še le jedna šola in na 296 prebivalcev jeden učenec. Od tedaj so se razmere znatno vzboljšale. Predlanskim je bilo v Srbiji 2.020.000 prebivalcev, 671 ljudskih šol s 50.860 učenci, torej na 3.010 ljudi jedna šola ali na 39 prebivalcev jeden učenec. 20% šol pride na mesta, 80% pa na vasi. V mestih je jedna šola na 1882 prebivalcev, na deželi pa še je na 3.292 prebivalcev.

Šole pohajajo največ le dečki. Deklice je v šolah le 13 odstotkov. To prihaja od tod, ker narod misli, da je šolska olika le moškemu potrebna, ženske pa tudi lahko izhajajo brez nje. Na kmetih skoro nobeno dekle ne hodi v šolo, drugače seveda je v mestih, kjer uradniki pošiljajo svoje hčere v šole. Po mestih je v šolah 42% učenk, na deželi pa le 0 5%.

Kakor je naravno, je večina šol jednorazrednih pa je tudi večrazrednic. V mestih 15 petrazrednic in 6 šestrazrednic. Ostale šole imajo po manj razredov.

Znanje pisanja in čitanja še v Srbiji ni posebno razširjeno, če tudi se vedno vekša. Srbi so v tem oziru daleč zaostali za Bolgari, kateri so dlje zdi-

hovali pod izesom turškim. Sedaj v Srbiji le 12% prebivalstva zna čitati in pisati. Leta 1882. se je izdal sicer zakon, da mora vsak otrok šest let obiskovati šolo, pa ta zakon se še ni mogel dosedaj ni izvesti, ker primanjkuje šol, zlasti pa učiteljev. V več krajih so že postavili šolsko poslopje, pa ne dobé učitelja.

Učitelje plačujejo v Srbiji iz državnega zaklada in občine pa skrbe za druge potrebe. Tudi država skrbi za izdajo šolskih knjig. V ljudskih šolah v Srbiji poučuje se veronauk, srbsčina (s čitanjem staroslovenščine), zemljepis, občna in srbska zgodovina, računsko in geometrično oblikoslovje, poznanje prirode, kmetijstvo, risanje in lepomis, petje in telovadbo. V ženskih šolah se učé tudi ženska ročna dela.

Država izdaje za ljudske šole na leto blizu milijon denarjev, občine pa le nekoliko manj. „Sl. N.“

Iz „zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

Direktorij je razposlal nastopni pismi:

Štev. 8.

Slavni odbor družbe sv. Mohorja v Celoveu!

V prvem glavnem zborovanju „zaveze“ slov. učit. društev v Ljubljani, dné 23. aprila t. l. povdarjalo se je splošno, kako velike zasluge ima slavna družba sv. Mohorja na razvoju narodne omike.

Da bode možno vzajemno delovati pri vzgoji in omiki milega nam slov. naroda, vsprejel je zbor soglasno sledeči predlog:

„Slavna družba sv. Mohorja naj pospešuje po svojih spisih vzajemno delovanje šole z domom, ter naj v istih (spisih) vse opusti, karkoli bi vtegnilo škodovati ugledu učiteljskega stanu.“

Izvršujoča zborov sklep, prosiva, da se slavni odbor družbe sv. Mohorja blagovoljno ozira na ta predlog.

Priporočata se v imenu odbora „zaveze“ slov. učiteljskih društev.

V Ljubljani, dné 13. maja 1889.

A. Razinger
peds. namestnik.

Jakob Furlan
tajnik.

* * *

Štev. 9.

Slavni osrednji odbor družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani!

Pri prvem glavnem zboru „zaveze“ slov. učiteljskih društev v Ljubljani, dné 23. aprila t. l. vsprejel se je sledeči predlog g. Ivana Strele-a, podučitelja na Ptujski okoliški šoli, o reorganizaciji knjižnice sv. Cirila in Metoda:

„Družba naj pošilja primerno število izvodov podružnicam. Podružnice naj si izvolijo zunaj svojega sedeža zaupne može poverjenike, kateri jim pomorejo. Poverjenikom in podružnicam naj se dajo v roke nekake nabiralne pole, na katere nabirajo naročnike.“

Te pole glasé se lakko na deset ali dvajset zvezkov. Kdor kupi od poverjenika jeden zvezek, tega zapiše si poverjenik kot naročnika za prihodnji zvezek in poroča družbi potom podružnice, koliko ima naročnikov, oziroma koliko izvodov upa si spraviti med ljudi.

Šolska vodstva naj pa skrbijo, da napravi vsaki krajni šolski svet neki fond za šolske knjižnice, od katerega fonda se kupi vsaj pet izvodov vsakega zvezka te knjižnice.“

Izvršujoč zborov sklep, obračata se v imenu „zaveze“ slovenskih učiteljskih društev na slavni odbor sv. Cirila in Metoda, da naj po možnosti blagovoljno ustreza tej prošnji.

Priporočava se v imenu odbora „zaveze slov. učit. društev.“

V Ljubljani, dné 13. maja 1889.

A. Razinger
preds. namestnik.

Jakob Furlan
tajnik.

Poziv!

Glavni odbori v „zavezi“ stoječih učiteljskih društev prosijo se najvljudneje, blagovolé naj doposlata svoje društvene letne doneske (po smislu § 7, alin. 2 društvenih pravil) vsaj do konca meseca julija t. l.

V Ljubljani, dne 20. maja 1889.

Za direktorij:

Ant. Razinger l. r.

Josip Maier tajnik.

Dopisi.

Maribor. (Sposobnostni izpiti.) Na tukajšnjem e. kr. učiteljskem se je takrat od 6. do 13. majnika oglasilo k izpitu 12 učiteljev in 1 š. sestra za splošne ljudske šole, a 1 učiteljica za meščanske.

Pismena vprašanja za ljudske šole.

I. Pädagogika in učni jezik nemški: Die Strafen und Belohnungen in der Volksschule. (Vom pädagogischen Standpunkte und nach den gesetzlichen Bestimmungen).

II. Matematika: 1. Am 11. Mai werden 3000 fl. Silberrente á 86 mit Coupon per 1. Juli verkauft. Wie viel erhält man dafür? (Zinsfuß = $4 \cdot 2\%$). 2. Eine gewisse Arbeit kann in 36 Tagen von 20 Arbeitern vollendet werden. Nun wurden aber nach 6 Tagen 2 Arbeiter krank, und in 3 Tagen mussten wieder 4 Arbeiter die Arbeit verlassen. Wie lange wurde, wenn man die Fehlenden nicht mehr ergänzte, im Ganzen bis zur Beendigung dieser Arbeit gearbeitet? — 3. Welches Gewicht hat ein Granitblock, der die Form einer dreiseitigen geraden Pyramide hat mit regelmässiger Grundfläche von $0,8m$ Seitenlänge, wenn die Höhe $1,50m$ beträgt? (Granit ist 2,8 mal schwerer als Wasser.)

III. Realije. 1. Die Eisenbergwerke in der Steiermark (Geschichtlich und geographisch.) — 2. Unsere einheimischen Schwalben sind auf Grund eines gegebenen Lesestückes für die Mittelstufe zu besprechen. (Von Slovenen slovenisch.) 3. Die Kohlensäure. (Auch slovenisch.)

IV. Učni jezik slovenski. — Petje povzdiguje in požlahtnuje mlado sreé (Slomšek).

Za meščanske šole.

I. Pedagogika. 1. Der Grundsatz „Unterrichte anschaulich“ ist überhaupt und besonders für den naturkundlichen Unterricht zu erläutern. — 2. Die logische Eintheilung, nothwendige Eigenschaften derselben (mit Beispielen.) — 3. Die Hauptwerke des Comenius und deren Bedeutung (mit Lebensskizze).

II. Matematika. 1. Zwei zweiziffrige Zahlen werden mit denselben zwei Ziffern geschrieben und verhalten sich wie 13: 31; welche Zahlen sind es, wenn ihre Summe 88 beträgt. 2)

$$\frac{a+6}{a-6} - 1 \cdot \frac{a+6}{a-6} =$$
$$\frac{a-6}{a+6} + 1$$

$$3) \left[\sqrt{\frac{a + \sqrt{a^2 - 6}}{2}} + \sqrt{\frac{a - \sqrt{a^2 - 6}}{2}} \right]^2 =$$

Izmed izpitancev za ljudske šole jih je tekom skušnje 7 odstopilo; vsi drugi so sposobnost izpit napravili (g. Svitoslav Hauptmann z odliko veronauk in s prav povoljnim vzpohom ostale predmete v nemškem in slovenskem učnem jeziku). „Popotnik“ je pri enaki priliki že priporočal dobre knjige za pripravo. Tu naj so imenovane še enkrat tiste in druge: Kehrlein's Handbuch der Erziehung und des Unterrichtes; Lautar-jeve štiri računice z nadavkom in navodih; Zeynek, I. in II. del; Staré. Oběna zgodovina; dr. Križanič, Zgodovina svete kat. cerkve itd.

Iz Ptujске okolice. (Majalis ptujskega učit. društva) Bilo je lepo pomladansko jutro, ko je stopala vesela učiteljska družčina navkrber po zelenem griču k sv. Urbanu snidoč se na griču s tovariši, ki so se pred cerkvo zbrali. Kmalu po našem dohodu oglasijo se zvonovi, vabeči nas k slovesni sv. maši. Po dokončaneji službi božji smo se podali k žborovanju v šolsko poslopje, kjer je nad vrati vabilo „Dobro došli! vse vdeležence izleta k vstopu.“

G. predsednik otvori zborovanje, pozdravljajoč tuje goste, ki so želeli sò svojim prihodom dokazati, da jim je mar kolegijalnost in vzajemnost do svojih tovarišev, slovenskih učiteljev, ter predstavi novega uda: gč. Miciko Trstenjak-ovo, katera se z „živio-klici“ pozdravi. — Po prečitanju in odobrenju zapisnika sledi predavanje g. J. Kotzmuth-a o zgodovini Urbanske šole.“ Predno g. nadučitelj predavati začne, pozdravi gg. tovariše in gč. tovaršice iz daljnih in bližnjih krajev v imenu Urbanskih učiteljev. — Kar se tiče predavanja samega, moramo priznati, da si je omenjeni g. zelo prizadeval, da bi nam tvarino, na sebi suhoparno, predočil v lepej in prijetnej obliki. Vsak navzočih se je torej tudi strinjal s hvalo, izrečeno mu po g. predsedniku. Ker sta bila med navzočimi tudi gospoda J. Grebene in J. Strelec, ki sta se vdeležila 22. aprila 1889 I. zbora „Zaveze“ v Ljubljani, zato smo je naprosili da nam v kratkem poročata o omenjenem sestanku slov. učiteljev. Predlog g. M. Šijanc-a, da bi se izrekla očitno v kakem listu iskrena zahvala onim vrlim, ki so se vdeležili dneva vstajenja slov. učiteljev v Ljubljani, se enoglasno sprejme. — Mnogokrat se pripeti, da potrebujejo učitelji o tej ali onej priložnosti lepega, urejenega petja. Z ozirom na to predlaga torej g. Zupančič, da bi se v ptuj. učit. društvu zopet osnoval pevski zbor, a ne zato, da bi potem zopet zginil, kakor enkrat že, ampak da bi rastel, cvetel! G. predsednik podpira ta nasvet, ter izraža željo, da bi se peveci učit. društva zavezali s častno besedo, da bodo obiskovali redno pevske vaje, ki se bodo vršile kake pol ure pred vsakim zborovanjem. Pozdravili smo torej že naprej pevski zbor in pevovodja g. Drag. Zupančič-a. — G. predsednik zaključi zborovanje, naznanjajoč, da bo prihodnje mesečno zborovanje 6. junija. Šli smo zdaj „in corpore“ z drugo gospodo, ki se nam je med tem pridružila na Ostrivec, od koder je kaj lep razgled v daljavo. Grič za gričem, obsajenim z vinsko trto in zelenimi gozdovi, dolina za dolino z bistrimi potoki se vrsti pred očmi. Med griči pa opaziš rodovitno žitno polje, ki očitno kaže pridnost slovenskega oratarja, da-si lahko bil vskliknil s pesnikom:

„In to je slovenska zemlja, — Na Slovenskem dom je moj!“

Pri skupnem obedu vrstile so se razne napitnice. Prva seveda, kakor vselej, je tudi danes veljala presvitlemu in preblagemu našemu cesarju. Sledil ji je trikratni gromoviti živio in cesarska pesem. Med gosti g. predsednik učit. društva povdravi g. okraj. glavarja, kot zastopnika okr. šolsk. sveta in prijatelja učiteljev, g. župnika Urbanskega, in g. nadzornika, ki tudi nikdar ne mudi dokazati vzajemnost z učitelji! Bil je res lep, prijeten dan za našo družbo ta 2. maj in smo si ga tudi izkoristili do poznega večera, kajti še le z mrakaom smo se začeli razhajati s sladkimi spomini na prebite prijetne urice. Daj Bog več tako lepih „učiteljskih dni.“

Mirko.

Od Gornjega grada. Naše učiteljsko društvo ne bode dné 11. junija v Gornjem-gradu kakor se je po pomoti poročalo zborovalo, nego po društvenem sklepu bode istega dné društveno zborovanje v šolskem poslopju na Rečici, kamor se vsi p. n. gg. društveniki ob 10. uri dopoldan, naj polnoštevilno potruditi blagovolijo.

Ivan Kelec, t. č. preds.

Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] je občini Št. Pavl v Sav. dolini podaril za razširitev šole 250 gl. iz Najviše zasebne blagajnice.

[Iz c. kr. dež. šolsk. sveta.] C. kr. štaj. dež. šolski svet je v svoji seji dne 9. t. m. dovolil 7 učiteljsk. osobam denarne podpore, 4 pa priznal starostne doklade, je stavil glede imenovanja nekega okr. šolsk. nadzornika predlog do gosp. ministra za uk in bogočastje, je sklenil, da se ustanovi četrterorazredna deklška šola v Zeltweg-u, kakor, da se ljudske šole pri sv. Duhu v Ločah, v Petrovčah, Holleneg-u, v Gorici in Kobenz-u razširijo, je dvema bolnima učit. osebama, ki ste zato prosili, podelil odpust in je radi supliranja nekega obolelega gimn. profesorja potrebno ukrenil.

[Promocija.] Gospod Tomaž Romih, večletni učitelj v Ptuj, sedaj meščanski učitelj v Krškem, bil je v petek 17. dne t. m. ob 11. uri dopoldne na vseučilišču v Gradu promoviran doktorjem modroslovja. — Mi vrlemu našemu sotrudniku na tem izbornem vspehu vstrajne njegove marljivosti iz srea čestitamo ter edini ta slučaj mej ljudskim učiteljstvom tem radostneje zabeležimo, ker redko to odlikovanje ne časti le gospoda dr. Romiha, ampak tudi sostanovnike njegove, da, vso ljudsko in mešč. učiteljstvo! Slava torej novemu g. doktorju!!

[Imenovanje.] Gospod Ivan Markelj, profesor na učiteljišču v Kopru, imenovan je c. kr. okr. šolskim nadzornikom za Koperski okraj.

[Društvo avstrijskih risarskih učiteljev] na Dunaju izvolilo je pri občnem zboru od vnanjih 4 Nemce, Slovenca Jos. Bezljaja, meščauskega učitelja in c. kr. okr. šolsk. nadzornika na Krškem, Čeha prof. H. Petřina in Poljaka prof. A. Stefanovicza v odbor.

[Spremembe pri učiteljstvu.] Gosp. Jožef Sabati, učitelj v Hočah, imenovan je nadučiteljem v Gorenji Polskavi, gosp. Martin Zupančič, nekdanji prov. učitelj pri sv. Antonu v Leskovcu (Sevnica) pa definit. podučiteljem v Gomilskem.

[Štatisitika papirja.] Dandanes se nahaja po vesoljnem svetu 3965 papirnic, katere izdelajo iz cunj, slame ali lesa vsako leto 952 milijonov kilogramov papirja. Polovico tega papirja, namreč 476 mil. kg., porabi se po tiskarnah in sicer 300 mil. kg. samo za časopise. Razne vlade potrebujejo za svojo upravo na leto 100 milijonov, za pisma in dopisnice uporabi se pak 90 mil. kg. papirja. Po vseh papirnicah služi svoj kruh 192.000 delavcev, t. j. moških, ženskih in otrok.

Vabilo. Brežiško-Sevniško učiteljsko društvo zborovalo bode na binkoštni torek, t. j. 11. junija t. l. v Dobovi. Pričetek ob 1/2 10. uri. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Metodična razprava: Vporaba računskega stroja na nižji učni stopnji. 3. Nekaj fizikalnih poskusov z dotičnimi aparati. 4. Nasveti. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Vabilo. Celjsko učiteljsko društvo zborovalo bode nedeljo, dne 2. junija t. l. oh 11. uri predpoldne v okoliški šoli v Celju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene reči. 3. Poročilo g. A. Gradišnik-a o I. glavnem zboru „zaveze slov. uč. društev“ v Ljubljani dné 22. in 23. aprila t. l. 4. Nasveti. K mnogobrojni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Vabilo. Šmarijsko-rogaško učiteljsko društvo bo de zborovalo dne 11. junija v Podplatu pri g. Rupnik-u. Zborovanje se začne ob $\frac{1}{2}$ 11. K obilni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za Ptujski okraj imelo bo de v četrtek dné 6. junija t. l. v šoli Ptujске okolice svoje redno mesečno zborovanje z nastopnim vspe redom: a) Zapisnik. b) Predavanje g. J. G. o zdravi lnih rastlinah. c) Predavanje g. J. K. d) Razgovor o II. nalogi letošnje uradne učiteljske konference. e) slučajni nasveti. K obilni vdeležbi najvljudneje vabi vse p. n. častite tovarišice in tovariše ude in neude odbor.

Vabilo. Okrajno učiteljsko društvo Ormoško bo de imelo v četrtek v dan 6. junija t. l. ob 11. uri predpoludné v gostilničnih prostorih gosp. Šinko-ta na kolodvoru v Središču svoje mesečno zborovanje, pri kojem bo de ob jednom obhajalo tudi dvajsetletnico obstanka novih šolskih postav. Vspored: 1. Petje: a) Učiteljska hymna. b) Slovenski svét (Volarič). c) Želje Slavjana (Heidrich). 2. Zborovanje. a) Zapisnik in dopisi. b) Slavnostni govor (g. I. Kosi, st.) c) Predlogi. 3. Skupni obed. 4. Prosta zabava. K prav mnogobrojnej vdeležbi vabi vse čast. ude ter prijatelje učiteljstva v občé najvljudneje odbor.

Vabilo na XXIV. redni veliki zbor „Matice Slovenske“ v sredo dné 5. junija 1889 ob 4. uri popoldné v mestni dvorani. Vrsta razpravam: 1. Predsednikov oговор. 2. Račun o društvenem novém gospodarstvu v dobi od 1. jan. do 31. dec. 1888 l.*) 3. Volitev treh računskih presojevalcev (§ 9. a. dr. pravil) 4. Proračun za l. 1890. 5. Letno poročilo o odborovem delovanju v dobi od 1. aprila 1888. do 31. maja 1889. l. 6. Dopolnilna volitev društvenih odbornikov. Vsled smrti, odpovedi in po § 12. dr. pravil imajo letos izstopiti iz odbora; Gg. † Cigale Matej, Grasselli Peter, Praprotnik Andrej, † Raič Anton, Stegnar Feliks, Svetec Luka, Šuman Josip, Vavru Ivan, Vodušek Matej in Zupančič Anton. V odboru pa še ostanejo: Gg. Bartel Anton, dr. Dolenc Hinko, Flis Ivan, dr. Gregorčič Anton, Gregorčič Simon, Hubad Franc, dr. Jare Anton, Kermavner Valentin, Kersnik Janko, Kržič Anton, dr. Lampe Franc, Levec Franc, Majeiger Ivan, Marn Josip, Pleteršnik Maks, dr. Poklukar Josip, dr. Požar Lovro, Robič Luka, Senekovič Andrej, dr. Sket Jakob, Šubic Ivan, Šuklje Franc, dr. Šust Ivan, dr. Tavčar Ivan Tomšič Ivan, Vilhar Ivan, Wiesthaler Franc, Zupančič Vilibald, dr. Zupaneč Jernej in Žolgar Mihael. Vsaj 16 odbornikov mora po § 12. dr. pravil navadno bivati v Ljubljani. Izstopivši smejo biti zopet voljeni. Pri volitvi odbornikov in istostako pri volitvi treh računskih presojevalcev (3. točka) se vstevajo tudi volilni listki takih društvenikov, ki sicer niso mogli priti sami k zboru, ki so pa vendar voline listke poslali odboru z lastnoročnim podpisom tako, da ni suma zaradi kake prevare. 7. Posamezni predlogi in nasveti.***) V Ljubljani dné 8. maja 1889.

Predsednik: Josip Marn.

Blagajnik: Luka Robič,

Zahvala.

Znani šolski prijatelj in večletni podporni ud našega društva, velespoštovani gosp. dr. **Gvidon Srebre**, odvetnik v Brežicah, podaril je našemu društvu obilo pesmi in muzikalij, za koje se blagemu daritelju najprisrčnejša zahvala izreka.

Odbor Brežiško-Sevniškega učiteljskega društva:

Ernest Slane,
vod. petja.

Jože Mešiček,
načelnik.

*) Računski zaključki so gg. društvenikom v društveni pisarni na ogled in jim bodo pri velikem zboru tiskani na razpolaganje.

**) Kdor želi v mislu § 4. lit. a. dr. pravil staviti kak nasvet, mora ga po § 2. lit. a. opr. r. predložiti odboru in storiti to vsaj do 31. maja 1889. l., ako hoče, da pride v velikem zboru v razgovor.

Prošnja. V zadnji „Popotnik-ovi številki od 10. dne t. m. so se pri nekaterih iztiskih po neki nepriliki mej tiskom zmešale strani. Žal, da smo zapazili to napako še le, ko je vže bila cela izdaja razposlana in stavki razojani, tako da nam ni bilo mogoče je več popraviti. Prosimo lepo častite p. n. naročnike, čitatelje in čitateljice, kateri so dobili take popačene številke, da te ne ljube napake ne štejejo uredništvo v greh.

NATEČAJI.

V političkem okraju Slovenjgraškem se početkom zimskega tečaja umeščajo ta-le učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorično:

Štv. 206.

I. Slovenjgraški šolski okraj.

a) **Podučiteljsko mesto** na trirazredni ljudski šoli v **Št. Martinu pol.** Slovenjgradca z dohodki po IV. plačilnem razredu in lepim prostim stanovanjem.

b) **Podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli pri **sv. Janžu bl. Spodnj. Dravbrega** z dohodki po IV. plač. razredu in velikim prostim stanovanjem.

Prositelji ozir. prositeljice naj svoje redno obložene prošnje vložijo predpisanim potom do **10. dne junija t. l.** pri dotičnem kraju. šolskem svetu. Znanje slovenskega jezika je pri obeh mestih neobhodno potrebno.

Okr. šolski svet Slovenjgradec, dne 30. aprila 1889.

Štv. 264.

II. Šolski okraj Marenberg.

a) **Nadučiteljsko mesto** na četverorazredni ljudski šoli v **Marenbergu** (v slučaju avanzovana učiteljsko mesto) z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem.

b) **Učiteljsko mesto** na enorazredni ljudski šoli pri **sv. Jerneju nad Muto** z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje redno obložene prošnje, oni gledé nadučit. mesta tudi z dokazom vsposobljenosti za subsidarično poučevanje v katoliškem verouku, vložijo predpisanim potom do **10. dne meseca junija t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu. Pri obeh mestih se razume znanje slovenskega jezika.

Okr. šolski svet v Marenbergu dne 30. aprila 1889.

Štv. 191.

III. Šolski okraj Šostanj.

a) **Podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli v **Št. Janžu na Peči** z dohodki po IV. plačilnem razredu.

b) **Podučiteljsko mesto** na dvorazredni ljudski šoli v **Št. Martinu na Paki** (z 1 paralelko) z dohodki po IV. plač. razredu.

Prositelji ozir. prositeljice naj svoje redno obložene prošnje vložijo predpisanim potom do **10. dne junija t. l.** pri dotičnem kraju. šolskem svetu. Znanje slovenskega jezika je pri obeh mestih neobhodno potrebno.

Okr. šolski svet Šostanj, dne 30. aprila 1889.

1—2

Predsednik: **Finetti s. r.**

Štv. 502.

Podučiteljski mesti

in sicer: a) pri **sv. Andražu v Leskovcu**, b) pri **sv. Andražu v slov. goricah**, c) v **Dornavi**, d) v **Novicerkvi** (popred sv. Trojica v Halozah), e) pri **sv. Lovrencu na Dravskem polju** se umeščaja po IV. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje do **10. julija t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 16. maja 1889.

1—3

Predsednik: **Marek s. r.**

 P. n. naročnike, kateri še nam za letošnji „Popotnikov“ letnik niso nič naročnine poslali, vljudno prosimo, da storijo svojo dolžnost vsaj do **5. junija t. l.** Sploh moramo prositi, da se naročnina bolj točno — **naprej** — pošilja, kajti le tako je mogoče, da tudi mi spolnujemo redno svoje dolžnosti do tiskarne.

Upravništvo.